

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

„En nu dan, Heere, zie op hun dreigingen, en geef Uw dienstknechten met alle vrijmoedigheid Uw woord te spreken”.

Handelingen 4:9

Bidden voor de dienaren des Woords

Hier is een gebed, een gebed tot de Koning der Kerk, van de gemeente die er gekomen is op de Pinksterdag, van gemeenteleden die vervuld zijn met de Heilige Geest, die niet meer vleselijk, maar geestelijk zijn. U mag hier leren hoe geestelijke mensen zich openbaren. Dat onderscheid moeten we goed weten, juist vandaag. Er is een gemeente die hier bidt voor de dienaren des Woords.

Nu — er is aanleiding tot dit gebed. Als hoog in de besneeuwde bergen iets gaat rollen — me dunkt —, dan zien de bewoners beneden in het dal wel nauwlettend naar omhoog. Als donderkoppen zich gaan samenvakken, als de lucht onheilspellend zwart wordt, wie zou daar dan niet op letten? De gemeente ziet dreigende gevaren. Ze sluit de ogen daarvoor niet. Ze doet niet alsof er niets aan de hand is. Ze heeft de ogen wijd open.

Petrus had tegen de kreupele aan de Schonepoort van de tempel dat ontroerende woord gezegd: „zilver en goud heb ik niet, maar hetgeen ik heb, dat geve ik u: in de Naam van Jezus Christus, de Nazarener, sta op en wandel. Daarna was Petrus' mond als opengebroken.

Hoe had hij verkondigd Jezus Christus en Die gekruisigd. Evenwel — satan zette terstond een tegenaanval in. Petrus en Johannes worden als misdadigers opgepakt. De volgende dag is de voltallige joodse raad bijeen. De apostelen krijgen gelegenheid om zich te verdedigen. Wederom gaat Petrus preken. Hij spreekt over zalig worden. Daar is slechts één weg toe. De ene Naam. Die onder de mensen gegeven is: Jezus. Hij maakt zalig. Hij alleen. De raad durft Petrus en Johannes niets te doen. Ze zouden het volk tegen zich krijgen. Zij besluiten om hen scherpelijk te dreigen om nooit meer te spreken over die ene Naam. Echter Petrus en Johannes zeggen dat ze meer naar God moeten horen dan naar mensen; en kinderlijk eenvoudig spreken ze uit: wij kunnen niet anders. Het sanhedrin komt nu met nog meer dreigementen. 't Zal wel in de zin zijn van: als jullie doorgaan dan zal het jullie vergaan als Jezus de Nazarener. Daarna worden ze vrijgelaten, en gaan ze naar de gemeente en vertellen daar van de bedreigingen door het sanhedrin. Zie hier de aanleiding waarom de gemeente gaat bidden voor de beide apostelen.

Men weet dat ambtsdragers ook mensen zijn, zwak van moed en klein van krachten, dat ze in zichzelf geen kracht hebben om staande te blijven.

Zou er vandaag ook geen aanleiding zijn om voor de predikers te bidden? Zouden er vandaag geen bedreigingen meer zijn? Ik dacht nog meer dan toen. Satan is nog geraffineerder dan vroeger. Door eeuwenlange ervaring is hij geoefend geworden in zijn helse listen; hij heeft maar één doel: dat die ene Naam waardoor wij moeten zalig worden niet meer of niet meer voluit verkondigd wordt. Het Evangelie is wel voor de mens, maar niet naar de mens. Het sluit zich niet aan bij het vlees, goddeloos of godsdienstig; het roept weerstanden op. Dat wij door die ene Naam moeten zalig worden sluit uit elke andere weg en geeft aan de

diepte van onze verlorenheid. Wie wil daar eigenlijk van horen?

Juist vandaag zijn de bedreigingen voor de Evangeliedienaar legio. Om te komen met een aangepast Evangelie, om water bij de wijn te doen, om meerdere wegen te verkondigen om zalig te worden, om te worden een figuur van zo de wind waait, waait mijn jasje, om te bezwijken voor de bedreigingen en een dienstknecht van mensen te worden.

U zegt: maar als ze waarlijk geroepen zijn, dan blijven ze wel staande. Och, lieve mens, wat hebt ge weinig zelfkennis. Daar is permanente genade voor nodig. Een geestelijk mens leeft niet bij vanzelsprekendheden. Die verstaat dat het vandaag zo nodig is om voor de dienaren des Woords te bidden. Wat? Hier komen we aan het tweede: de inhoud van het gebed van de Pinkstergemeente.

De gemeente bidt: en nu, Heere, zie op hun dreigingen. De gemeente blijft niet op de dreigingen zien, neen, ze ziet omhoog. Doet u dat ook? Misschien omringd door satan, helse aanvallen, helse bedreigingen, bedreigingen misschien uit het overgebleven vlees.

Het woord „Heere” hier is een belijdenis. De Heere is de Kurios, de Almachtige. De macht van het sanhedrin valt vergeleken bij die Almacht in het niet. De gemeente vraagt of de Heere erop wil zien, dat wil zeggen in 't oog houden, er steeds op letten, het niet meer uit 't gezicht verliezen. Men weet, wanneer de Heere erop ziet, dan hoeven zij er niet op te zien, dan hoeven zij niet te vrezen. De oogappel Gods bidt om het oog van God, om de vijanden in toom te houden.

Verder nog: ze bidden of de Heere Zijn dienstknechten alle vrijmoedigheid geeft om Zijn Woord te spreken.

Let u erop — de dienaren des Woords worden dienstknechten van de Heere genoemd. Dat is hun juiste naam. Wat typeert een dienstknecht, een slaaf? Dit: hij heeft geen vrije wil, hij is geheel passief. Een echte dienstknecht voert alleen maar de opdracht van zijn meester uit, niets meer, niets anders. Gekocht door zijn meester, in zijn dienst gesteld, zal hij hem alleen mogen dienen; en als hij getrouw is, zal hij altijd bereid zijn tot offer. Niet het verlost worden uit een mogelijke benauwdheid, maar het gehoorzaam zijn aan zijn levensroeping door alles heen, is de begeerte van de ware dienstknecht.

Daartoe is nodig de gave van vrijmoedigheid. Dat wil zeggen: vrijmoedig, vrij-uit spreken. Dit heeft niets te maken met brutaliteit. Die komt uit het vlees. Vrijmoedigheid is gave van de Heilige Geest. Het is de mensen niet uit de weg gaan, niet bezwijken voor de bedreigingen. Alle vrijmoedigheid om het Woord van God te spreken. Alleen dat Woord, niets erbij, niets eraf. Het onvervalste Woord. Hoe noodzakelijk is dit gebed voor de dienaren des Woords! Zeg niet: de Heere Zelf zal ze wel staande houden. Zeker — u hebt gelijk. Evenwel de Heere schakelt de gemeente niet uit. Paulus geeft het zelfs als opdracht: bidt voor ons.

Dan moet u nog weten, dat u, indien er is de voorbede voor de dienaren des Woords, zelf rijk gezegend wordt. Ik lees aan het slot van Handelingen 4: „en zij werden allen vervuld met de Heilige Geest, en spraken het Woord Gods met vrijmoedigheid. De gave waarom u bidt voor de predikers, krijgt uzelf dan ook. Zo is de Koning der Kerk!

Van Zonneveld.

Van de administratie

Om te voorkomen dat degene die verhuisd zijn, zullen denken dat hun adreswijziging niet is overgekomen, doordat op dit blad nog het oude adres staat, delen we mee dat dit in verband staat met de afwezigheid van ds. Blom. We hopen dat u het volgende nummer op uw nieuwe adres ontvangt.

Al enkele malen ontvangen we het blad dat bestemd is voor S. Kok, Uranusstraat 9, Zwijndrecht terug met de mededeling „vertrokken”, „verhuisd”. Wie helpt ons aan het juiste adres?

We mochten in deze vakantieweken weer 5 nieuwe abonnees inboeken en ontvingen f 37,50 aan giften. Voor dit alles weer hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

Vóór mijn vertrek naar Canada om mijn kinderen te bezoeken ontving ik nog een gift van f 100,- voor de school van Dundas en Hamilton. Eveneens per brief nog een gift en wel van f 25,-. Er wordt met de school meegeleefd. Dat doet mij goed. Hartelijk dank. Mochten er in de komende weken nog giften binnen komen dan kunnen die pas later verantwoord worden, niet in dit, maar in het volgende nummer.

B.

Ontmoetingsdag te Kampen

We herinneren aan de ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 28 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen.

Het programma luidt als volgt:

Morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur: opening: Ds. G. Blom van Meerkerk spreker: Ds. H. van Leeuwen van Driebergen slotwoord: Ds. G. Hamstra van Elburg
PAUZE

Middagsamenkomst: aanvang 14.00 uur: opening: Ds. A. van de Weerd van Urk spreker: Ds. M. Vlietstra van Bunschoten sluiting: Ds. M.C. Tanis van Sliedrecht-centrum.

Van verschillende kanten is al gebleken dat er belangstelling voor deze ontmoetingsdag is en dat men elkaar opwekt om D.V. op bovengenoemde dag naar Kampen te gaan. We hopen, dat er weer velen uit het noorden van het land zullen komen. Kampen ligt gunstig, ook voor het midden en zuiden van het land, vooral omdat velen per auto of gezamenlijk per autobus komen. De vergadergelegenheid is voor ons doel uitnemend geschikt. Er zal weer een boekentafel zijn. Maar laten we niet vergeten, dat het aankomt op de zegen des Heeren.

B.

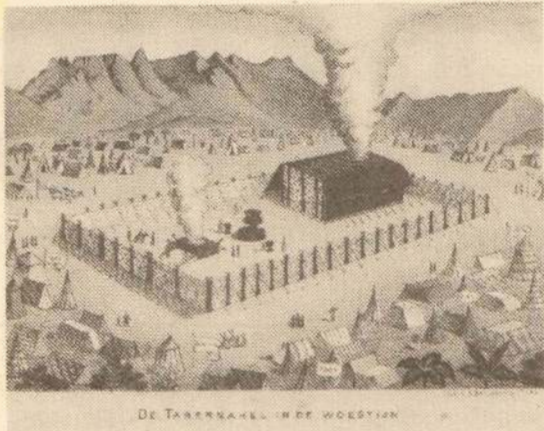
De tabernakel

Vijfde les

Zo komen wij nu tot de bouw zelf van de „tabernakel” en haar inrichting, zoals de Heere niet alleen daartoe Zijn opdracht gaf, maar dat ook alles, tot in de kleinste bijzonderheden toe, zeer nauwkeurig moest gemaakt worden.

De apostel wees ook daarheen terug in Hebreë 8 vs. 5, waar we lezen: „Want zie,

zegt Hij, dat gij alles maakt naar de afbeelding, die u op de berg getoond is". En



deze bouw en inrichting was „Voorbeeld en schaduw der hemelse dingen", zo laat de apostel hieraan voorafgaan in dit vers 5.

De tabernakel zelf en haar inrichting en al haar ceremonieële diensten bestaat meer, maar... haar geschiedenis heeft God doen bewaard blijven. Want heel de bouw en inrichting met haar bedieningen wijst heen naar, ja, verklaart het volkomen borgwerk van Christus.

En dat alles moest gemaakt worden overeenkomstig het voorschrift dat de Heere gaf en heeft ook deze blijvende betekenisvolle zin, dat alle EIGENWILLIGE godsdienst veroordeeld ligt en dat God Zelf alleen uitmaakt, hoe de mens zalig wordt en hoe God wil gevreesd, gediend en geprezen worden!

En nu had de Heere ook bijzondere gaven gegeven van wijsheid en bekwaamheid tot de bouw en wel bijzonder aan Bezaleel en Aholiab, gelijk Hij dat nog geeft in de dienst van Zijn Koninkrijk.

Wel dienen we te onderscheiden, dat „ambtelijke" gaven niet zonder meer ook „zaligmakende" gaven zijn.

's Heeren ware dienstknechten worden vaak bestreden in dit opzicht, maar dat dient tot hun nut en bevestiging van 's Heeren werk. Het loon, dat God hen belooft, zal dan ook zijn enkel: **genadeloos!** Doch, ter zake.

Wanneer we nu de tabernakel nader gaan bezien, staan we even stil bij het Huis zelf (het Heilige en het Heilige der Heiligen).

Het „Heilige" en het „Heilige der Heiligen" vormden samen één huis, van elkander gescheiden door een „voorhangsel", het grote Voorhangsel, waarachter alleen de Hogepriester éénmaal per jaar, op de grote verzoendag, mocht ingaan, dus in het „Heilige der Heiligen", besprengende het gouden verzoendeksel met het bloed van de geslachte bok voor „Jehova".

Al zijn we echter nog niet bij de betekenis en verklaring hiervan, zo willen we toch nu al een opmerking geven over het opmerkelijke feit, dat van alle „voorwerpen" die in de tabernakel gezet werden, zoals het brand-offeraltaar, het koperen wasvat, enz. het allereerste werk was: het maken van de „ark", bestemd voor het Heilige der Heiligen.

Gaf dit niet duidelijk te kennen dat het „wonen Gods" onder Zijn volk en al de diensten in Zijn heiligdom, alleen vrucht waren van Christus' offerande, van Zijn dierbaar bloed als de enige en algenoegzame grond der zaligheid!

Dit door het oprecht geloof te mogen verstaan, zal tot vruchtbare werkzaamheden leiden, tot het:

„Door U, door U alleen, om U eeuwig welbehagen!"

Maar wij gaan nu eerst bezien het „VOORHOF" en zijn rijke betekenis.

Het was een afgesloten ruimte als een plein vóór het Huis, ter grootte van 54 meter bij 27 meter, volgens de berekening van de oude Hebreeuwse el, die 54 cm was. Daar nu dit voorhof 100 el lang was en 50 el breed, komen we dus tot de grootte van 54 bij 27 meter. De afstand tussen de ingang, genoemd „Het deksel der poort", en het eerste huis, het Heilige, was 27 meter.

Mocht iedere Israëliet willekeurig, zo maar dat plein betreden? O neen! Het was een afgesloten ruimte, afgezet met wit linnen (fijngetweerd linnen d.w.z. glad linnen) gehangen aan 20 koperen pilaren in de lengte aan weerszijden en 10 in de breedte, ook dus aan weerszijden. Totaal dus 60.

Deze pilaren waren vastgelegd in koperen

voetstukken, terwijl de gordijnen onderling verbonden waren door zilveren stangen.

Zo was het geheel van deze omheining met die gordijnen als één witte muur!

Ging daarvan niet een geweldige zichtbare prediking uit? Een prediking, die erop wees, dat Israël als een AFGEZONDERD volk was gesteld tegenover de heiden-volken!

We zouden die witte muur dus kunnen aanmerken als een „muur des afscheidsels", waarachter Israël zich moest openbaren als een volk met eigen wetten en levensnormen, d.w.z. zoals God die had bepaald envastgelegd in Zijn wetten, de tien geboden, de ceremoniële en burgerlijke wetten. Neen, nog eens, niet als een ondragelijk juk, maar als een „liefde-dienst". Helaas had Israël ze wel als een „zwaar juk" opgevat, door uiterlijke betrachting, later toegespitst bij het farizeïsme.

Ja, de Heere nam het zeer nauwgezet op voor de naleving van Zijn wetten en inzettingen. En dat gold niet alleen voor Israël zelf, maar ook voor nu!

O, wanneer we hiernaast eens plaatsen de ontstellende overschrijding en radicale verwerping van de levensnormen, die de Heere in Zijn Woord stelt, de grenzen tussen „kerk" en „wereld", dan zal toch ongetwijfeld het gevolg ervan zijn:

„Wat afvalt van de hoge God, moet vallen". En:

„Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezén".

Nu zal men kunnen opmerken, dat Israël's Goddelijke wetten en levensnormen, uitgedrukt in de „ceremoniële" en „burgerlijke" wetten, niet meer voor ons gelden, omdat zij hun vervulling hebben gekregen in Christus' Middelaarswerk. Zeer zeker!

Maar anderzijds heeft de Heere die toch in Zijn Woord doen bewaard blijven, tot heilzaam onderwijs in het borgtochtelijk Middelaarswerk van Christus, zoals we zo even al hebben opgemerkt.

Maar hoe is dat nu met GODS WET, de tien geboden? Die zijn toch ook door Christus vervuld. En daarom gelden die dus niet meer voor ons tot onderhouding. Ja, zo meent en wil men.

Maar Gods Woord leert het anders. Dat verklaart onze „Heidelberger" zeer duidelijk in Zondag 44. De vraag luidt (vraag 115):

„Waarom laat ons dan God also scherpelijk de tien geboden prediken, zo ze toch niemand in het leven houden kan?"

Hierop luidt dan het antwoord:

„Eerstelijk opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen en des te begeriger zijn, om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken.

Daarna, opdat wij zonder ophouden ons benaarstigen en God bidden om de genade des Heiligen Geestes, opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden, totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken".

Lezer(es), mogen we u eens vragen: Is Gods Wet voor u als een „Tuchtmeester" geworden, maar ook tot een „liefde-wet"?

Dan zult u ook het onderwijs hebben verstaan, hetwelk uitgaat van die „Witte muur" om het voorhof van de tabernakel. Dan is u voor God een „onreine" en een onwaardige geworden, die voor God niet kan bestaan vanwege de scheiding tussen God en uzelf!

En over de witte muur heen zien of overheen klimmen, kon de Israëliet ook niet. Ze was 5 el hoog, dat is 2,5 meter. Ja, dat wees ook op die scheiding. De heilige zaken binnen die muur lagen dus verborgen. Zo dan, ziende op de witte muur, moest de schuldige Israëliet uitroepen:

„Zo Gij, Heere, de ongerechtigheid gadeslaat: Heere, wie zal voor U bestaan?"

Toch was anderzijds het „Voorhof" van de tabernakel geen hermetisch afgesloten plaats, o neen! Want zij had toch een toegang, een deur, „het deksel der poort" geheten. En dat was ook een behoorlijk brede ingang, want dit deksel der poort was 20 el breed, dat is: 10 meter.

O, wat ook een betekenisvolle heenwijzing naar Christus, de enige Deur tot de stal der schapen! Getuigde Hij Zelf niet: „Ik ben de Deur; indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan, en weide vinden".

Zo wezen ook de kleuren van het toegangsgordijn, de „voorhang" of „deksel der poort" op een ganadige toegang. Enerzijds wees de kleur „wit" op de heiligheid Gods, maar de andere drie kleuren op Christus.

Het hemelsblauw op Zijn waarachtige Godheid. „Ik ben uit de hemel nedergedaald", zo sprak Jezus in de tempel.

De „scharlaken" kleur als een helderrode kleur zag wel duidelijk op het bloed van Christus.

En was niet „het purper" de kleur, welke wees op de hogepriesterlijke en koninklijke ambtsbediening van de Middelaar?

O, welke een rijke en heerlijke vervulling door Christus!

Ja, en daarom en daardoor mocht ook die schuldige Israëliet ingaan door die „voorhang", door die „deur", met zijn offerdier. Ja, dan mocht hij ook door het geloof ervaren, wat Jezus eeuwen later sprak:

„En weide vinden".

Waar? Wel, wanneer hij door het geloof iets heeft mogen ervaren van de genade der verzoening, in de dienst van de priesters bij en op het brandoffer-altaar verricht.

Heeft daarvan de dichter van psalm 65 niet rijk mogen gewagen:

„Welzalig, dien Gij hebt verkoren.
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad'ren, en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis".

Ja, want dat alles, wat men mocht ervaren en smaken, was alleen vrucht van God's eeuwige, vrijmachtige verkiezing, waarin God tevens voor alles gezorgd heeft!

Dr.

v.L.

Leven naar Gods wil

Op weg naar de wetteloosheid (3)

Vorige keer hebben we enige verschijnselen, enkele feiten genoemd, die we de laatste tijd hebben kunnen opmerken. We zagen er tekenen in van het zedelijk verval in onze dagen. Het was duidelijk: het ging daarbij niet om een totaal-peiling van het leven in deze tijd. Om die te geven — ik voel me er niet toe geroepen — zouden we heel wat facetten moeten bezien. We deden maar enkele grepen, die overigens wel sprekend zijn. Zij betroffen ook alléén de tweede tafel der Wet. De vergelijking ging ook niet verder dan een terugzien naar de tijd vóór de oorlog.

Voor nu, in dit artikel, wil ik proberen wat verder te gaan. We moeten niet bij de verschijnselen blijven staan. Er spreekt een bepaalde geest uit. En ik geloof, dat we niet te veel zeggen, als we het zo stellen: dat is de geest van de steeds verdere miskenning van de Wet des Heeren. We zijn op weg naar de wetteloosheid. Dat kunnen we zien in ons volksleven. Dat wordt helaas ook bevorderd op het bredere erf van de kerk. Het eerste is erg. Het tweede het ergste.

Is de Wetsverachting er al niet altijd geweest? Zeer zeker. Die ernst maakt met de belijdenis van onze val in het paradijs, zal dit onmiddellijk toestemmen. We zijn Wetsverbrekers geweest vanaf het ogenblik, dat we geluisterd hebben naar het woord van de grote verleider. Heel de geschiedenis draagt de bewijzen in zich van het zedelijk verval door niet-te-willen-luisteren naar Gods Wet.

Maar pas nu wel op. Er zijn er in onze tijd nogal wat die die Wetsverbreking niet zo ernstig nemen, laat staan dat ze nog in het paradijs geloven, en die toch heel graag spreken over het zedelijk verval dat er alle eeuwen is geweest. Het is nooit beter geweest! Dat kunnen we vandaag in menig werk over het ethisch leven lezen. Met zulke uitdrukkingen die ook goed gebruikt kunnen worden, moet je altijd maar voorzichtig zijn. Voorbeelden zijn te over te vinden. Klaagde Augustinus in zijn tijd al niet over het theaterbezoek van hen, die christenen werden genoemd. Hij schrijft in één van zijn werken: „Als de christenen eens uit het theater wegbleven, zouden de heidenen zich schamen over hun handjevol en uit de lege rangen wegllopen". Het moet dus wel erg geweest zijn.

Hoe was het in de Gouden Eeuw? Beschrijvingen van het dagelijks leven in die tijd doen het wel weten dat het toen ook een tijd vol ondeugden was mede onder het gereformeerde volk, dat zich onder dé zuivere waarheid schaarde. Al te overvloedig

gebruik van alcohol was toen niet zeldzaam. We hebben het vandaag over Amsterdam maar in die tijd was daar de misdaad ook niet gering te achten. Men durfde in de nacht niet ongewapend over straat vanwege het gespuis, dat het op roven begrepen had.

Ook wil men graag wijzen op de tijd aan het eind van de vorige en het begin van deze eeuw. Wat waren er toen grote misstanden op sociaal gebied. De arbeiders, die aan de willekeur van hun werkgevers waren overgegeven.

Wie zou het ontkennen? De mens is nooit beter geweest. Maar waar wordt die tekening van vroegere ontsporingen voor gebruikt? Uiteindelijk om te zeggen dat het grote pessimisme zijn, die van „normverlies” en „Wetsmiskening” spreken in onze tijd. Zo wil men vandaag nog wel spreken van een „kentering” in het zedelijk leven. Maar daar moeten we niet te hard over spreken. Het is uiteindelijk de gelegenheid voor de christen om tot een nieuwe levenswijze in vrijheid te komen. Maar helaas die nieuwe levenswijze is bij deze profeten van onze tijd niet meer gebonden aan de geboden des Heeren en aan Zijn Woord.

Komt het niet steeds duidelijker openbaar in het leven van ons volk, dat de geboden des Heeren steeds meer veracht worden? Wij weten heel goed dat ook in het verleden die geboden door een groot deel van ons volk niet werden erkent. Toch is er in het verleden duidelijk geweest in ons volksleven een vasthouden van bepaalde zeden en gewoonten ook bij hen, die niet gebonden waren aan Gods Woord en Wet. Het is hier niet de plaats om uitvoerig in te gaan op de oorsprong van het zedelijk leven in het algemeen. Zeker is het dat er een bepaalde „overeenstemming” is geweest tussen sommige zeden en gewoonten én de geboden van de Wet des Heeren. Iets daarvan kunnen we nog zien in de afkeer van abortus provocatus niet alleen bij hen, die op grond van Gods uitdrukkelijk gebod „nee” zeggen, maar ook bij hen, die dat doen uit „eerbied voor het leven”. Zo iets is uit te breiden tot het huwelijk, het gezag en het bezit. Uiteraard weet ik het best dat men daarom nog niet aangesproken wil worden op het gebod. Dat is uiteindelijk iets anders. Maar het maakt in de samenleving nog een groot verschil of er een vasthouden aan bepaalde normen is dan dat men zich overgeeft aan bandeloosheid. En tot die toestand komen we steeds meer.

Ook in het politieke vlak is dat uitgekomen in de opstelling van een grote zich christelijk noemende partij. Een ethisch reveil werd in het vooruitzicht gesteld. En in plaats daarvan kwam er het tegendeel. Meerdere wetten en wetsvoorstellen hebben de weg gebaad tot een steeds groter wordende vrijheid om te handelen naar wat de mens van deze tijd gemakkelijk en nuttig vindt. Ook al gaat dat ten koste van wat God in Zijn Woord beveelt. En het ergste is dat de stem van degenen van wie tegenstand verwacht zou moeten worden niet gehoord wordt. Het is een benauwend klein groepje dat nog protesteert tegen het verval van het leven tegen Gods geboden in. In het vervolg zullen we daar één en ander van zien n.l. hoe de weg naar de wetteloosheid op het erf van de kerk in brede zin niet wordt tegengegaan maar in wezen wordt bevorderd.

We gaan er nu nog niet breed op in. Maar we werden dezer dagen getroffen hoe het geluid van iemand ten aanzien van de Zondag als de Dag des Heeren in zó'n 25 jaar tijd veranderen kan: We bedoelen hier het verschil tussen wat dr F. H. von Meyenfeldt schreef over de Zondag in zijn boek „De Christelijke levenswandel” en wat hij nu schrijft over de Zondag in „Tien tegen Een”, het al eerder aangehaalde werk over de Tien Geboden.

Hoe goed klinken de woorden in zijn eerstgenoemde boek als hij waarschuwt tegen de geest, die niet meer wil weten van gevaaren voor het leven: „Allerlei traditionele bindingen worden losgemaakt. Overgeleverde zeden en gewoonten worden klakkeloos van onwaarde verklaard. Wat voorheen als gevaarlijk werd gemedend wordt nu zonder enig bezwaar gezocht. Bioscoop, dans en cabaret vormen geen probleem. Twee maal op Zondag naar de kerk gaan wordt afgedaan als overdaad. De Zondag doorbrengen op de Kaag of in Loosdrecht geldt als redelijke ontspanning voor een vermoed christenmens. Men doet maar! En een

iegeijk is in zijn gemoed ten volle verzekerd. Wanneer lakse ouders hun kinderen zo de hort opsturen, beweren ze dat dit nu het waagstuk van het geloof is. En wie hier even de adem inhoudt heet conservatief.....”

En nu.... in „Tien tegen Een”: een uitvoerige bespreking van het vierde gebod over de Sabbath waarin veel materiaal is maar waarin van een krachtig appel voor de Zondagsviering niets meer gelezen wordt. Veel kritiek op het puriteinse standpunt maar niet op hen die de Zondag doorbrengen op allerlei wijze doch niet in Gods huis. We kunnen er dit in lezen „De wijze waarop de Kerk vlees tot haar arm stelde en de Overheid te hulp nam om de Zondagsviering erin te prenten en de manier waarop sommige kerken een soortgelijke niet Nieuw-Testamentische houding volhielden ook nadat hier kerk en staat niet meer in nauwe band verbonden waren, is een belangrijke oorzaak van de huidige ontkerkelijking”. Ik meen dat de oorzaak van de ontkerkelijking niet ligt in het handhaven van de Zondag maar in een evangelie naar de mens. Dat is in Nederland wel te zien. Waar Gods gebod verdwijnt uit de prediking en het evangelie van vrije genade niet meer klinkt daar lopen inderdaad de kerken leeg!

Is dat niet de situatie van vandaag? De Wet niet meer gepreikt zoals God, Die gegeven heeft en dat in een samenleving die steeds verder opschuift naar de wetteloosheid. Dat moeten we weten. Dat raakt onze kinderen. Dat raakt onszelf. Zijn we er ook bewogen mee? Allléén constateren, dat het nog nooit zo slecht geweest is, is het ook niet. Waken in getrouwheid en in verootmoediging is wat anders.

D. Slagboom.

De betekenis van het Christelijk onderwijs

1.

1. Luther.

Citaat van Luther: „Het recht der ouders over hun kinderen komt van God. Ieder ouder achte zijn kind een kostelijke, eeuwige schat, die God hen te bewaren bevolen heeft, opdat hem de duivel, de wereld en het vlees niet ombrengen.

Daarom ziet toe, dat gij uw kinderen vóór alles laat onderwijzen in geestelijke dingen, dat gij ze **eerst aan God** overgeeft en dan aan aardse zaken. Van ouders is de ware godsdienst van hun huis, hun kinderen recht op te voeden. Geloof mij, het is veel nodiger, dat gij er op let en er zorg voor draagt uw kinderen wél op te voeden, dan aflat te verkrijgen, gebeden te doen, vreemde kerken te bezoeken of veel geloften te doen”. Tot zover dit behartigenswaardige woord van de Duitse prediker uit de 16e eeuw.

2. Definitie of omschrijving van het onderwijs in het algemeen. Allereerst wil ik een **definitie** geven van het onderwijs i.h. a. Een-voudigweg gezegd: onderwijzen is hulp bieden bij het verwerven van kennis.

3. Noodzaak van het onderwijs in het algemeen.

Van de noodzaak van het onderwijs zullen wij allen toch wel overtuigd zijn. Onderwijs is een vereiste. Onze kinderen moeten onderwezen worden.

a. Daar is in de eerste plaats de **leerplicht-wet**.

Onze kinderen moeten tot hun 16e jaar op school zijn. Het is een strafwaardig feit wanneer men zijn kinderen (afgezien van wettige uitzonderingen) thuis houdt.

Via de pers worden wij hiermee van tijd tot tijd gekonfronteerd. In Nederland mag veel maar nog niet alles.

b. Bovendien leven wij in een zich snel ontwikkelende **maatschappij**, niet in het minst op technisch gebied. Op deze zeer ingewikkelde maatschappij moeten onze kinderen voorbereid worden. De maatschappij vereist dus het onderwijsgeven en onderwijs volgen.

c. In de derde plaats lezen we in Gen. 2:15 over een „bebouwen en bewaren” van Gods schepping. Dat noemen wij de z.g.n. **kultuur-opdracht**.

Daaraan mogen christenen zich niet onttrekken. Wij weten uit de Schrift van zeer vrome en godsdienstige mannen dat zij, met een aanzienlijke ontwikkeling, midden in het maatschappelijke leven hebben gestaan. De vreeze Gods leidt wel tot wereldverzaking maar niet tot wereld-mijding. De bekende

uitspraak van Luther: „Als ik wist dat morgen de wereld verging, plantte ik vandaag nog een boom” is, wat de roeping van een christen betreft, midden in de roos. Als het dus een Bijbelse opdracht is om de aarde te bebouwen en te bewaren dan ontkomen wij er niet aan onderwijs te geven en onderwijs te volgen.

4. Christelijk onderwijs.

Nu weer terug naar Luther:

„Ieder ouder achte zijn kind een kostelijke, eeuwige schat, die God hem te bewaren bevolen heeft, opdat hem de duivel, de wereld en het vlees niet ombrengen. Daarom ziet toe, dat gij uw kinderen vóór alles laat onderwijzen in geestelijke dingen, dat gij ze **eerst aan God** overgeeft en dan aan aardse zaken”.

5. Definitie van christelijk onderwijs.

Als wij ons nu afvragen hoe wij het **christelijk onderwijs** moeten omschrijven dan moeten wij daarop antwoorden: Het is „zodanige hulp bieden bij het verwerven van kennis dat het Woord van Christus gezaghebbend is”. Het christelijke onderwijs behoort alle feiten waarvan wij kennis nemen, te stellen in het licht van het onveranderlijke, levende en krachtige Woord van God. Een school is nog niet „christelijk” wanneer daar slechts het vak Bijbelse geschiedenis wordt gegeven. Dit vak kan immers ook op openbare scholen gegeven worden. Een christelijke school draagt haar bijvoeglijk naamwoord dan pas met ere en een goed geweten wanneer alle vakken onder de lamp van het Evangelie worden bestudeerd. Neutraal onderwijs bestaat niet. De vakken taal- en natuurkunde b.v. zijn niet waarde-vrij.

6. In praktijk gebracht

Als ouders hebben wij ons gedurig af te vragen of dit principe voldoende tot zijn recht komt op de scholen waaraan wij onze kinderen hebben toevertrouwd. Komt het beginsel van het eeuwige Woord Gods voldoende tot uitdrukking in het lesmateriaal wat gebruikt wordt? In dit opzicht hebben wij als ouders de vinger aan de pols te houden, om na te gaan of de hartslag van het onderwijs nog regelmatig verloopt, d.w.z. naar de regelmaat van Gods Woord. Meer dan ooit hebben wij de wacht te betrekken, niet hoogmoedig maar zachtmoedig, bij het „christelijke” karakter van het onderwijs.

Ds. Van der Meij.

Een waarschuwende stem

3

In de vorige artikelen gaven we weer de hoofdzak van de artikelen, die Prof. J.J. van der Schuit in 1933 schreef over het standpunt van onze vader ten aanzien van het gebruik van gezangen in de eredienst. Het is duidelijk dat onze vaders een afwijzend standpunt hebben ingenomen.

In 1934 kwam Prof. Van der Schuit op deze zaak terug. Hij schreef in De Wekker van 4 mei 1934 een artikel onder de titel: **Hendrik de Cock en de gezangen**, dat we hieronder overnemen.

In dit jaar der scheiding snuffelt ieder nog al eens gaarne in oude boekjes, en bijna vergeten documenten.

Welnu, zoo lazen wij dezer dagen een oud werkje van den Vader der scheiding dat stellig niet bij velen bekend zal zijn. Het draagt tot titel: „*Verder Bericht nopens mijne verantwoording voor de Synode mijner conditioneele veroordeling, en mijne verdere pogingen tot herstel van Gods waarachtigen dienst.*” door H. de Cock, Gereformeerd Leeraar van Ulrum, thans gevangen om Christus' wil. Het is uitgegeven te Veendam bij T.E. Mulder 1835.

Nu hebben mij bij het lezen van dit geschriftje twee dingen getroffen. Voor-eerst deelt de Cock niet het standpunt van sommigen in onze dagen, die aan enkele gezangen achter onze psalmbundel vrijheid ontleenen om een nieuwen bundel in te voeren. En ten tweede blijft het *onjuist*, dat de Cock's strijd ging tegen den gezangen-bundel in het Hervormd Genootschap.

Voor al dit laatste is van betekenis, omdat hier en daar de meening ingang vond, dat de Cock zich alleen stelde tegen den bundel „Evangelische gezangen”. Dit is *historisch onjuist*, en dient om der waarheid wil weersproken te worden. In dezen tijd, nu de historie weer in nieuwen glans voor het

voetlicht treedt, en ons afgescheiden volk zijn geschiedenis met verhoogde blijdschap leest, kan een herinnering aan dit gedeelte uit den strijd van Hendrik de Cock zijn verhoogde betekenissen krijgen.

In genoemd werkje laat de Cock niet onduidelijk uitkomen, dat zijn strijd gaat tegen de invoering van het vrije lied als zoodanig, en niet slechts tegen de bundel gezangen, gelijk die toen in het Hervormd Genootschap in gebruik was.

Letterlijk schrijft de Cock op blz. 21:

„Hoog Eerwaarde Heeren! de bedenkingen tegen het gebruik van gezangen, om nu op onze gezangen maar niet terug te komen, zijn gewichtig”-

Met de aanspraak: Hoog Eerwaarde Heeren, wordt bedoeld „de Algemene Synode der Nederlandsch Hervormde Kerk”.

En welke bedenkingen heeft de Cock nu tegen het invoeren van het vrije lied? Hij schrijft:

Ja, Hoog Eerwaarde Heeren! Ik belijde het, ook op het punt van de gezangen vereenig ik mij met de gevoelens van onze Achtbare voorouders. De Synode van 1578, 1581 en 1586 hebben in de kerk het gebruik van alle de gezangen, die in de Heilige Schrift niet gevonden worden, verboden. En de Synode van 1618 en 1619 heeft bevolen, dat in de kerken zouden worden gezongen de 150 Psalmen, de Tien Geboden, 't Gebed des Heeren, de Lofzangen van Maria, Zacharia en Simeon en heeft veroorloofd, dat 't gezang: O, God die onze Vader zijt, enz. gebruikt zoude worden. En heeft daarentegen geboden, dat alle andere gezangen uit de Kerken zouden worden geweerd, en dat, zoo er eenigen alreede in de Kerken ingevoerd waren, die zouden worden nagelaten. Daarmede kennelijk bedoelende de gezangen, welke in de destijds oproerige en Remonstrantsch-gezinde Provincie Utrecht gedurende de kerkelijke troebelen ingevoerd waren. Ook particuliere personen, die voor den Godsdienst achtung hadden, vereenigden zich met het oordeel onzer Synoden tegen de invoering en het gebruik van gezangen. Uw Hoog Eerwaarden gedenken slechts aan het oordeel van den vromen Marnix van St. Aldegonde, omtrent de invoering van gezangen, welke in het eenig onfeilbare Woord van God niet gevonden worden. En hoe men zich meer dan twee eeuwen lang in de Vaderlansche Kerk met Psalmen heeft vergenoegd, geene behoefte aan gezangen heeft gehad, en de Remonstrantsch gezinden alleen (gelijk wij van de Provincie Utrecht zagen) gezangen buiten het Woord van God hebben willen invoeren. 't Is waar bij de Reformatie zijn in Duitschland gezangen in de Kerken ingevoerd, terwijl de Fransen Kerken even als de Gereformeerde Vaderlandsche, er van tot op het begin dezer eeuw verschoond zijn gebleven. Maar? zal nu de vergelijking van de onderscheidene Kerken in het Gereformeerde Europa de invoering en het gebruik van gezangen, die in den Bijbel niet gevonden worden, aanprijzen of afraden? In welk land is ware Godsvrucht en Bijbelkennis, ja heldere Bijbelkennis, meer algemeen geweest dan in ons dierbaar Vaderland?

Welke Christen Kerk heeft immer duurzamer en schitterender gebloeid dan de Nederlandsche Gereformeerde? Daarentegen: Van waar is het ongelooft en de afval gekomen? Van waar heeft de verwoestende Neologie hare vleugels over Europa uitgebreid? van waar is door allerlei uitleggingen het Woord Gods der Kerke geheel of gedeeltelijk ontfutseld, zekerlijk onder het oordeel en vooroordeel van 's menschen verstand gesteld? En eindelijk, van waar is het volk van Nederland van de rechte wegen des Heeren door onze vrome voorvaders bewandeld, verkeerd, zoo als de algemene minachting van 's Heeren dag kan aanwijzen? O, Hoog Eerwaarde Heeren, het antwoord op deze vragen moge doen zien, of het oordeel onzer synoden en vrome voorvaders tegen de invoering en het gebruik van gezangen buiten het Woord van God zoo ongegrond geweest is, en of ik te veroordelen ben, omdat ik met hun ook in dit punt overeenstem, en de navolging der Duitsche kerken als een groot ongeluk beschouw.” (blz. 19—21).

Wij meenen, dat dit oordeel van Hendrik de Cock, dat bij niet velen bekend zal zijn, van beteekenis blijft vooral in onze dagen, en dat wij als Christelijke Gereformeerde Kerk het ons een eere mogen achten dit gevoelen van

den Vader der scheiding en met hem van de Gereformeerde Kerk in ons Vaderland voor te staan en te verbreiden.

In dit gedenkjaar der afscheiding mogen wij het ons met grooten dank herinneren, biddende, dat God ons als kerk der scheiding genade geve om dit voetspoor der vaderen te blijven volgen.

Tot zover prof. Van der Schuit.

Het behoeft geen betoog, dat wanneer onze kerken onverhoopt het zingen van gezangen in de eredienst min of meer vrijgeven, zij het pad der vaderen verlaten.

We kunnen ons nog niet voorstellen, dat dit zal gebeuren.

B.

Nieuwe Psalmberijming

In de Chr. Geref.kerken kunnen de gemeenten bij de eredienst zelf uitmaken, welke berijming men wil gebruiken. Daar zou op zichzelf niets op tegen zijn, wanneer alle berijmingen van hetzelfde gehalte waren. Dan zou het helemaal gelijk zijn of men nu de berijming van Datheen, die van 1773 of een nieuwe zou gebruiken. Maar zo is het niet. Toen deze zaak op de Generale Synode aan de orde kwam waren er bezwaren, maar die werden niet geacht en zo kwam de vrijheid en werd het aantal punten waarin men van gevoelen verschilt weer met één vermeerderd.

Er waren niet alleen in onze kerken bezwaren. In dezelfde dagen hadden ook de Vrijgemaakte kerken met deze zaak te maken.

Van een van onze redactieleden ontving ik een oude Nieuwe Leidse, waarin een artikel over deze aangelegenheid voorkomt. Een medewerker schreef o.a. als volgt:

Moeten we verder gaan met het onderzoek van de nieuwe psalmberijming? Of moeten we haar nu al afwijzen? Dit was het dilemma, waarvoor nu de generale synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) staat. Het studiedeputaatschap, dat door de vorige synode was benoemd, is tot Psalm 111 gekomen en wil het werk afmaken, zodat de kerken een gedetailleerd rapport krijgen en de volgende synode een beslissing kan nemen. **Maar de commissie van rapport wil in meerderheid de nieuwe berijming nu al afwijzen.**

De laatste zin hebben we vet laten drukken. We lezen verder, dat deputaten al verschillende psalmen ontdekt hebben die onaanvaardbaar zijn. De commissie vindt voorts het interkerkelijke karakter van de berijming een bezwaar. Het is niet een zoeken van het isolement, wanneer wij duidelijk laten zien, dat wij ook in het aanvaarden van een psalmberijming niet interkerkelijk willen zijn, maar gereformeerd en schriftuurlijk willen blijven. Dat is veeleer een getuigenis, aldus de commissie.

Er was ook bezwaar tegen een van de dichters, namelijk ds. Jan Wit. Er was verontwaardiging over een t.v. uitzending met deze predikant. De commissie citeerde de Bijbel, dat een goede boom geen kwade vruchten kan voortbrengen en een kwade geen goede vruchten. Uit dezelfde mond kan geen zegening en vervloeking tegelijk komen.

Bij de behandeling ter synode werden opmerkingen gemaakt. Inzake ds. Wit wilde de commissie haar voorstel wel veranderen. Zij stelde nu voor te oordelen, dat niet de levenshouding en de levensovertuiging of de incidentele uittaling van een der dichters, maar de materiële inhoud van de berijming voor de beoordeling bepalend is. Daarmee is het hart van de kwestie geraakt, zo lezen we verder. De opvatting van ds. Wit zijn bij hem zo geïntegreerd, dat hij de verbondstaal niet meer spreekt.

In de pers hebben in die dagen velen hun gevoelens geuit en velen in afkeurende zin omtrent bovengenoemde dichter-predikant. Waar moet het heen met de kerk, met de jeugd en met een omroep, die zoiets uitzendt? Ik ben diep geschokt. Nog een uiting: Het is bijzonder jammer dat ds. Jan Wit de kans kreeg zijn vieze, grove taal over heel Nederland uit te storten. Dat noemt zich predikant. Ik vind hem eerder God-loos.

Het gaat er ons niet om hier een verslag te geven van de gang van zaken in dit opzicht in andere kerken, maar om te laten zien, dat ook buiten ons eigen kerkverband bezwaren heersten tegen de nieuwe berijming.

Het goede bij anderen willen we gaarne noteren.

B.

Psalmen of liederen?

„Opbouw” (weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven) is een blad, dat verschijnt in de kring van de Nederlands Gereformeerde kerken.

Ds. H. Amelink schrijft pastorale notities over „psalmen, geestelijke liederen...”. Wat hij schreef trok de aandacht van het R.D. dat in het nummer van 25 juni j.l. een artikel overnam. Sommigen van onze lezers zullen er wellicht kennis van hebben genomen, maar het kan geen kwaad, wanneer we het onder de aandacht van al onze lezers brengen.

Ds. Amelink schreef als volgt:

„Met de E.O. heb ik 'n ambivalente verhouding. Ik luister veel naar deze omroep, kijk iets minder maar altijd is dat ambivalente er. In vrijwel alles wat gezegd wordt over internationale politiek kan ik me vinden. Ook ben ik het vrijwel steeds eens met de E.O. als het gaat over ethiek en moraal, al heb ik mijn vragen t.a.v. eigen moraal inzake het personeelbeleid. Maar als men godsdienstig bezig gaat heb ik bijna altijd bezwaren. De vrome mens met zijn bevindingen en ontroeringen en wat dies meer zij staat te veel in het middelpunt. Aan de ene kant ben ik erg blij voor iedereen die nog opkomt voor het absolute gezag van de H. Schrift maar tegelijk denk ik vaak: „wat is het toch arm”. Dat viel me weer op bij het kijken naar de reportage van de E.O.-familiedag. Wat miste ik? De rijkdom van het klassiek gereformeerde. In de klassiek gereformeerde leer, in de klassiek gereformeerde theologie, in het klassiek gereformeerde levensgevoel en in 't klassiek gereformeerde lied hebben we grote gaven van God ontvangen. En wat een achteruitgang is het als dat niet gehoord en gezien wordt.

Twee voorbeelden. Ik heb niet de hele uitzending kunnen zien, maar wat ik wel gezien heb zal wel representatief wezen. Er werd veel gezongen. Maar vrijwel geen psalmen. Ik heb gehoord psalm 23 en psalm 146. Maar dan niet op de wijs die we kennen van het Geneefse psalter, maar op de laat ik maar zeggen methodistisch-piëtistische wijs. En waarom? Hoe mooi zijn de wijzen van psalm 23 en 146. Waarom moet dat in huppelmuziek worden veranderd? En de poging om via Gert en Hermien het Evangelie te brengen deed me denken aan wat dr. A. Kuiper eens zei over de opkomst van Sankey en Moody. Hij zegt dan „De dienaren des Woords, geestelijk te machteloos, om de Heilige Israëls weer door hun eigen mond te laten spreken, hebben solozangers uit de komedie te hulp geroepen, om God zingend te laten spreken door hun zang”. Kuyper typeert daar heel raak. De Here Jezus heeft ons geboden het evangelie te prédiken. Hij heeft geen twaalf zangers uitgekozen om het Evangelie uit te dragen, maar mensen gemaakt tot prédikers.

En verder: wat zijn de psalmen als liederen van het verbond oneindig veel beter dan al die geestelijke liederen van ons. Dat gezang met die onbenullige wijzen wordt onstellend vervelend op den duur. Maar psalmen vervelen nooit. Ze ontroeren. Ze wekken vertrouwen. Ze helpen. Ze vermanen. Dat is dan ook geen wonder. Daarin horen we de stem van de Here Zelf. Het is geen wonder dat de gereformeerden altijd bang zijn geweest voor gezangen. Dat is een terechte angst. Op de E.O.-familiedag was dat te horen”.

25-6-1982 R.D.

We sympathiseren helemaal niet met de Nederlands Gereformeerde kerken, dat is bekend genoeg, maar we kunnen er dankbaar voor zijn dat daar nog zulke geluiden worden gehoord. Moet dat onze voormannen niet waarschuwen bij de behandeling van de zaak die ter synode komt?

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 39

Beste jongelui!

„Er zij zeiden tot hem: Geef uw raadsel te raden en laat het ons horen.

En zij zeide tot hen: Spijze ging uit van de ter en zoetigheid ging uit van de

sterke. En zij konden het raadsel in drie dagen niet raden."

Richt. 14:13b en 14.

We moeten met elkander weer in gedachten naar Timnath. Daar is het feest. Simson houdt daar zijn bruiloft. We hebben er al iets van gehoord. De stemming die daar heerste was niet bepaald in de vreze des Heeren. Integendeel. De wereld viert altijd feest op haar manier. Dat is natuurlijk een wereldse manier. Je kunt er uiteindelijk ook niets anders van verwachten. Helaas doen mensen, waar je wel iets anders van zou mogen verwachten, het niet zelden op dezelfde manier. Dat is dan ook werelds. Nu, jullie begrijpen wel, daar heeft de duivel geen bezwaar in. Je mag gerust de naam van Christus dragen als je jezelf maar niet als een Christen gedraagt. Want dan raakt het fout. Dat kan de Boze niet verdragen. Jongens en meisjes, houdt dat altijd in de gaten, en denkt maar veel aan datgene wat Paulus geschreven heeft: Ef. 5:15, 16: „Ziet dan, hoe gij voorzichtiglijk wandelt, niet als onwijken, maar als wijzen, de tijd uitkopende, dewijl de dagen boos zijn."

Deze tekst hebben we al eerder voorgehouden. Doch dat mag, dacht ik, geen bezwaar zijn. De tekst is belangrijk genoeg om er van tijd tot tijd eens aan herinnerd te worden. Zeker is dat nodig in deze vakantie-tijd. Want nu ik dit schrijf, zitten we daar midden in. En dan gaan velen wandelen. Ze wandelen overal heen. In het binnen- en in het buitenland. Doch God gaat ook overal mee naar toe. Vergeet dat nooit. Waar je ook bent, gaat of staat, de Heere is er altijd bij. Wie dat beseft, die kan maar niet „raak" lopen. Die weet dat de Heere al onze wegen gadeslaat en dat Hij van verre onze gedachten verstaat.

Meestal wordt daar niet aan gedacht. Laten we dat eerlijk voor ons zelf bekennen. Laten we dat ook eerlijk aan God belijden, dat we zo weinig aan Hem denken, en zo veel doen wat we zelf zo graag willen. Terwijl we altijd zouden moeten vragen, ook in de vakantie-tijd: Heere, wat wilt Gij dat wij doen zullen? Wie zo leeft zal niet zomaar overal heen gaan, doch zal biddend zijn weg gaan. Dat is altijd de meest veilige weg.

Het voorstel van Simson om een raadsel op te geven, krijgt aandacht. En geen wonder. Want er is wat mee te verdienen. Wanneer ze het in zeven dagen kunnen raden, dan zullen zij, dertig jonge mannen, van Simson elk een fijn lijnwaad en een wisselkleed krijgen. Kunnen zij het met z'n dertigen niet raden, dan moeten zij elk Simson een fijn lijnwaad geven en een dito wisselkleed. Nu dat is altijd te wagen. Zouden zij dat in zeven dagen niet kunnen raden? Het is niet te denken. Daarom klinkt hun antwoord als uit één mond: „Geef uw raadsel te raden en laat het ons horen". Deze dertig jonge mannen geven in de spontaniteit waarmee zij naar het raadsel van Simson vragen, te kennen, dat zij echte materialisten zijn. Doch, ik zou zeggen, Wie is dat niet? Want om op een goedkope manier aan je kleren te komen, daar is iedereen wel voor te vinden. Je zou hier zelfs de vraag kunnen stellen of dit wel dé manier is, om in het bezit van-wat-dan-ook te geraken?

Als ik het zo stel, dan snijdt ik hier een onderwerp aan, dat niet zo eenvoudig is. Want op de hebzucht van de mens wordt ontzaggelijk veel gespeculeerd. Als er iets te verdienen is, te winnen of te krijgen, dan is men er meestal als de kippen bij. Je kunt je dan afvragen: Waar ligt de grens? Ik denk b.v. aan een zondagsschool. Daar wordt beloningsmateriaal uitgedeeld. Als de kinderen hun versje en tekst goed geleerd hebben, dan krijgen ze een aantal punten. En voor een bepaald aantal punten krijgt men dan weer een bepaalde beloning. De kinderen zijn daar natuurlijk tuk op. Als ze weer met een boekje of een mooie plaat of wat dan ook thuis-komen, als loon op hun leerarbeid, dan gevoelen zij zich daar rijk mee.

Hetzelfde verschijnsel kom je tegen in een christelijk gezinsblad. Over andere bladen spreek ik maar niet. Doch in een christelijk gezinsblad kom je ook puzzels tegen, of bijbelse raadsels, met daarboven een geloning. Die beloning dient natuurlijk om de jeugd te prikkelen tot onderzoek. Dat is op zichzelf niet verkeerd. Er kan zelfs een goede kant aanzitten. God doet het ook zo. Al is genade niet te verdienen, toch staat er in de bijbel dat in het houden van Gods geboden grote loon is.

Toch zit er een gevaarlijke kant aan. Want zo heel gemakkelijk wordt de beloning het aas waar men achteraan jaagt. Dan is niet meer het leren doel en het geleerde, maar dan wordt de beloning het doel. Ik hoop dat jullie dit goed begrijpen. Want als de beloning het doel wordt, dan wordt het geleerde maar bijzaak. En dat is dan weer de bedoeling niet.

De hebzucht, die elk mens van nature meer of minder eigen is, heeft al heel veel kwaad in deze gevallen wereld gesticht. Paulus zegt niet voor niets, daartoe geïnspireerd door de Heilige Geest, dat de geldgierigheid de wortel van alle kwaad is. 1 Tim. 6:10. Daar David daar ook verstand van had, bad hij: Laat gierigheid mij in haar strik niet vangen. Wie zijn eigen hart kent, zal de noodzakelijkheid van deze bede erkennen.

Wie in het leven rond heeft leren kijken, ontdekt dat in dit leven eigenlijk alles draait om de „heb". Daar werkt men voor, daar staakt men voor, daar voert men oorlog voor, daar steelt men voor, daar moordt men voor en ga zo maar door. Dit komt omdat elk gevallen mens ten diepste een liefhebber is van zichzelf, en een hater van God en de naaste.

Alleen genade leert dit verstaan en het andere beginsel beoefenen. Al zal men in de beoefening van het God liefhebben boven alles en de naaste als zichzelf, het nooit verder kunnen brengen dan een „klein beginsel". Zelfs de allerheiligste komt dit kwaad steeds weer bij zichzelf tegen. En als het goed is, zal hij daar voortdurend de strijd tegen voeren.

Ik hoop dat jullie ook iets van die strijd zullen kennen. Het is een „heilige oorlog" die altijd gevoerd moet worden. Waar die strijd niet wordt gekend en deze oorlog niet wordt gevoerd, daar wordt ook nooit een overwinning behaald. Daar zal het einde niets anders dan eeuwig verlies met zich meebrengen.

De 30 jongelingen wilden het raadsel van Simson weten. Simson heeft het hun verteld: „Spijze ging uit van de eter en zoetigheid ging uit van de sterke". Door de vertaling is de taalkundige schoonheid van het raadsel enigszins verloren gegaan. Want volgens de kantt. van de St. Vert. kan het ook zo gelezen worden, en dan komt er iets van de schoonheid in naar voren: „Eten ging uit van de eter en zoetigheid ging uit van de zure". Het woord „sterk" wordt ook wel door zuur vertaald en omgekeerd. Zo spreken wij ook van sterke azijn, waar we dan zeer zure azijn mee bedoelen.

Misschien was het raadsel jullie reeds bekend. Ik acht het ook niet onmogelijk dat je het nu voor het eerst hoort. Want ik heb laatst gelezen in de krant, volgens een enquête dat er tegenwoordig wel méér bijbels verkocht worden, doch dat er steeds minder in de bijbel gelezen wordt. Als men een bijbel heeft en er niet in leest, dan wordt men er natuurlijk niet veel wijzer door. En er zijn er ontzaggelijk veel, waar dit helaas van gezegd moet worden.

Doch laat ik van jullie betere dingen hopen. En als het raadsel je dan al bekend was, heb je er misschien nog nooit verder over nagedacht. Want raadsels worden gegeven om er over na te denken.

Dat hebben die 30 jonge mannen begrepen. Want er zit in dit raadsel een zekere tegenstrijdigheid. Eigenlijk zitten er wel twee tegenstrijdigheden in.

Want een eter neemt wel eten naar zich toe, doch geeft geen eten uit. Dat er van zuur zoetigheid voortkomt is ook een tegenstrijdigheid. Zoet zal eer verzuren dan dat zuur gaat verzoeten.

De jongelingen zijn aan het denken gegaan. Zij hebben dat drie dagen lang gedaan. Dat is geen kleinigheid. Denkt daar eens over na. Het waren geen drie minuten, ook geen drie uren, maar drie dagen. Als wij een raadsel opkrijgen dan zeggen we meestal na drie minuten: Ik geef het op. Dat men er drie uren over nadenkt zal hoogst zelden voorkomen. Doch deze jongelingen dachten er drie dagen over na. Zij stonden er mee op en gingen er mee naar bed. Wat zou toch die wondere spreuk te betekenen hebben die Simson hen had voorgelegd? Zij overlegden met elkander. De één opperde de ene gedachte en de ander kwam weer met iets anders voor de dag. Doch hoe zij ook prakizeerden, zij konden er niet uitkomen.

Ik zie echter dat de mij toegemeten ruimte al

weer verbruikt is en daarom ga ik nu op het raadsel zelf maar niet verder in. Proberen jullie het maar eens uit te vissen. Mogelijk dat ik er nog wel eens iets van hoor. Ik ga echter nu weer eindigen met een vriendelijke groet van jullie aller vriend.

Ds. H.C. v.d. Ent.

BOEKBESPREKING

Boeken van uitgeverij Pieters Groede b.v.
Voorstraat 5, 4503 BH Groede

1. **De IJver voor Zijn Huis** door Ds. W. van Gorsel.

Dit boek is uitgegeven i.s.m. Stichting Smyte-gelt Fonds. De ondertitel is: De Nadere Reformatie en haar belangrijkste vertegenwoordigers. De schrijver zegt in een Woord vooraf, dat hij in enkele regionale kerk-bladen een serie artikelen over de Nadere Reformatie en haar belangrijkste vertegenwoordigers gepubliceerd heeft en dat hem van verschillende kanten gevraagd werd deze artikelen te bundelen. Dit boekje - aldus Ds. Van Gorsel - heeft geen enkele wetenschappelijke pretentie, maar enkele en alleen de bedoeling om de zogenaamde „oude schrijvers" wat dichterbij ons te brengen. Eerst schrijft hij over de Nadere Reformatie. We willen daar iets uit aanhalen. Op blz. 6/7 lezen we: Predikanten als Lodenstein, Brakel en Comrie waren in vele plaatsen niet gewenst. Op het leven van vele predikanten was trouwens ook nogal wat aan te merken. Schorsingen wegens dronkenschap en on-tucht kwam vrij frequent voor. Ze lieten zich dikwijls liever zien in de woningen van de rijken dan in de hutten van de armen. De klachten over de gemakzucht, de ontrouw en zelfs de domheid van de predikanten zijn in de 17e en 18e eeuw aan de orde van de dag. Het is een grote verdienste van de mannen der Nadere Reformatie geweest dat ze overheid en volk, gemeenten en voorgangers hebben opgeroepen tot bekering, dat ze hebben gepleit voor eenheid tussen leer en leven, tussen belijdenis en wandel. Het was immers niet genoeg, gereformeerd te zijn, in naam als het hart niet gereformeerd was. Het baatte niet, wanneer men de leer kon verdedigen tegen allerlei dwalingen, zonder dat men door de waarheid was vrijgemaakt. Daarom drongen ze aan op bekering, op geloof, op heiliging van het leven. Zo voerden ze de strijd op een drietal fronten: tegen het humanisme, dat alleen in naam gereformeerd was; tegen de dorre en dode orthodoxie, die zich tevreden stelde met een uiterlijke belijdenis van de waarheid; en tegen wat ze noemden, „de roepende zonden van land en volk". Nog een aanhaling, blz. 11: In het voorgaande kwam reeds ter sprake dat de Nadere Reformatie niets anders wilde of bedoelde dan de Reformatie. De „oude schrijvers" verkondigden geen nieuwe leer, ze pleitten alleen voor de beleving van die leer. Als gevolg daarvan is het wel te verklaren dat de accenten soms wat anders kwamen te liggen. We zouden, met name in de natijde een verschuiving kunnen constateren van het „objectieve" naar het „subjectieve", van het heilshandelen van God in Christus naar de beleving van de gelovige. Nog juister gezegd misschien: van een theologie van de rechtvaardiging naar een theologie van de wedergeboorte. Na het algemene artikel schrijft Ds. Van Gorsel over Willem Teellinck, Gisbertus Voetius, Jodocus van Lodenstein, Jean de Labadie, Jacobus Koelman, Theodorus à Brakel, Wilhelmus à Brakel, Herman Witsius, Bernardus Smijtegelt, Wilhelmus Schortinghuis, Alexander Comrie en Theodorus van der Groe. Uiteraard vinden we in dit boek slechts een samenvatting van het vele dat er omtrent deze theologen te zeggen valt. In andere werken wordt breder over hen gehandeld. Hier vinden we echter toch veel dat het inzicht omtrent de plaats en betekenis van deze mensen kan verrijken. Het boek telt 127 blz. en kost f 18,50.

2. **Mijn belijdenis** door Prof. Gerard Wisse. In dit boekje van 48 blz., klein formaat, op kostbare wijze uitgegeven, is Wisse aan het woord. Het werkje dateert naar we vermoeden uit de tijd toen Wisse nog jong was en predikant van de Gereformeerde Kerken. We tref en in het boekje een foto van hem aan, die laat zien hoe hij was als jong predikant. De inhoud van het boekje toont

ook wel sporen van een vroegere tijd. Wisse schrijft in een kort Ten Geleide: Dit geschrift is zo ingericht, dat het kan dienen voor personen, die voor het eerst de toegang tot de dis des Heeren ontvangen, en voor hen, die

reeds langer dit gewichtsvolle voorrecht bezitten. Het mocht strekken tot beproevend zelfonderzoek en vertroostende bemoediging. We vinden in het boekje enerzijds de latere Wisse, maar anderzijds een niet

afgesteld zijn op de werkelijkheid, dat zo weinig met mond en hart belijdenis wordt afgelegd. Maar Wisse heeft wel wat te zeggen. Het boekje kost f 12,90.

B.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (99)

23. Het einde te Pulverbach (1).

Met de dood van deze drie uitnemende christenen: Sukey Harley, Mr. Burrell en Mr. Bourne, voelden de gemeenten van God te Pulverbach, Sutton en Londen zich erg beroofd. Mercy Gilpin schreef enige tijd later: „Deze woorden werden mij ingegeven: „Indien deze jaren dauw of regen zijn zal tenzij dan naar Mijn woord!” en het was alsof ze zeiden, dat wij lang in een verlaten toestand zouden blijven, maar dat we toch gevoed zouden worden, dat de kruimels van het Brood des levens voldoende zouden zijn om ons te onderhouden, totdat het Hem zou behagen een verdere aanvulling te sturen, volgens Zijn Woord: „Het meel van de kruik zal niet verteerd worden en de olie der fles zal niet ontbreken, tot op de dag dat de Heere regen op de aardbodem geven zal”. Ik geloof dat er velen onder ons daarnaar uitzien en daarop wachten”.

En Jane schreef: „Er is waarlijk iets zeer opmerkelijks geweest in vele gebeurtenissen, die onder ons plaats gevonden hebben, sinds de Heere voor het eerst Zijn Hand aan het werk sloeg, dat onder Mr. Bourne zo wonderlijk toenam. Hoeveel dingen zijn sindsdien niet weggevallen, hoeveel vuil is er opgeworpen en tot welke lage plaats zijn we nu gebracht! Toch geloof ik, dat de Heere Zijn oog nog op ons heeft. Het is opmerkelijk hoe de weinigen bij elkander gehouden worden, al spreken de lege banken soms van onze armoede”.

Samuel Hughes had nu de omgeving verlaten. Toen zijn gezondheid en kracht minder werden verhuisde hij naar het mijndistrict bij St. Asaph in Noord-Wales, waar de kans op lichter en lonender arbeid aan hem voorgespiegeld was en hij verhuisde daarna naar het kooldistrict bij Mold. De arme Samuel zei later, dat deze jaren als een „reis naar Egypte” waren en hij armoede leed en niet het nodige kon krijgen in de toestand waarin hij verkeerde. (Misschien had hij een longandoening, die veel onder de bariet-mijnwerkers voorkwam.)

In de zomer van 1858 werd de huur van het huis, waar onze diensten zo lang waren gehouden, door onze vrienden de familie R. Maydwell opgezegd”, schrijft Mercy, „die nu onze streek verlieten. Moeilijkheden en zorgen rezen nu voor ons op, maar toch werd iets ingefluisterd: ga voort. En ik kan mij een avond in het bijzonder herinneren, hoe deze woorden met veel kracht in mijn gedachten kwamen: Wandel in geloof en niet door aanschouwen.” Het was alsof het zei, dat de zaak van het huis een zaak van geloof en niet van aanschouwen moest zijn. Zo gevoelde ik de volgende dag, dat er niets in de weg stond om de huiseigenaar te schrijven en onszelf er verantwoordelijk voor te stellen. Terwijl ik de brief dichtvouwde en de envelop sloot vielen deze woorden in mijn hart: „Vraag de Heere om regen in de tijd van de spade regen”. Dit verraste mij zeer, want het scheen de omstandigheid waaronder we nu verkeerden te verbinden met die, waaronder we waren, toen Mr. Bourne

onder ons kwam. Ik herinnerde me nu, hoe ik deze zelfde woorden zovele jaren geleden gevoeld had en het licht, dat er toen op zo'n schitterende wijze over scheen, dat het een belofte voor de toekomst was, deze tijd van de spade regen in onderscheiding van de vroege regen, die zoals ik gevoelde zo rijkelijk over ons uitgegoten was, toen Mr. Bourne hier was. Later hebben we niet de bediening van het Woord gehad, alleen bijeenkomsten om te lezen en te bidden”.

Jane had geschreven: „Zelfs nu kan Zijn oog op iemand zijn, naar Zijn eigen verkiezing. Zijn hand kan ook nu een vat vormen, gepast voor Zijn eigen doel, als een Herder voor de weinigen (en er zijn er nu zeer weinige) verstrooide schapen te Pulverbach”.

En dit was nu precies wat de Heere bezig was te doen, maar in een onvoorziene weg. Hun neef, Richard Benson, na slechts twee jaren in Harley Street, werd gevelde door een rugkwaal en hij moest op zeven en twintigjarige leeftijd zijn veel belovende carrière opgeven. „De moeilijkheden en de teleurstellingen zullen uw gedachten wel tot de grond toe neerdrukken”, schreef zijn tante Jane aan hem, „tenzij de Heere je vergunt Zijn Hand jou ten goede hierin te doen zien”. Ondertussen was hier een ledig huis dichtbij liefhebbende relaties. Hij nam het voor tijdelijk aan en Richard arriveerde met zijn vrouw en twee kleine jongens, van wie de oudste pas twee jaar was.

Mr. Bourne had hem eens geschreven: „Er zijn drie dingen die veel in mijn gedachten zijn (als ik aan u denk): de belangrijke periode van uw leven die u nu tegemoet gaat (dit was in 1852), het zwakke lichaam dat de Heere behaagde u te doen dragen en het onverderfelijke zaad dat Hij in uw hart gezaaid heeft. Mijn gedachten en mijn zorgen gaan erover, hoe deze drie tezamen zullen leven. Ik ben ervan overtuigd, dat sinds de Heere in Zijn oneindige wijsheid die samengebracht heeft, Hij ook een verborgen weg heeft om ze tot een vriendschappelijke vereniging te maken. Vraagt u hoe deze verborgenheid te weten te komen? Hijzelf zegt het: „De verborgenheid des Heeren is voor die Hem vrezende”. Hij heeft u op een gladde plaats gezet. Wacht u voor een afwijkend hart. Het verging u nooit beter dan toen de Heere nabij en dierbaar voor u was; en u kunt nooit meer verheven worden in het leven dan door de kracht en de wijsheid van God. Laten deze bij al uw streven vooraan staan en u zult Zijn zegen verkrijgen en Hij zal u stap voor stap geleiden en uw voeten voor struikelen bewaren”. Bij het horen van het succes van Richard schreef Mr. Bourne: „Ik ben erg blij van uw succes te horen, maar toch meer bezorgd of u te midden van deze veranderingen de macht bewaart om God aan te kleven. Bedenk en breng in herinnering de zoete vrede, die u eens ondervonden hebt en u zult erkennen, dat geen voorspoed die van het godsdienstige en geestelijke leven kan evenaren. De Heere zegene u en ga met u en zij uw Leidsman”.

□ „Repos Ailleurs” te Driebergen, RUSTOORD voor eenzaam, herstellenden, oververmoeiden en zij die, binnen eigen kring, er eens uit willen of moeten. Houdt u Gods Dag in ere en bent u afkerig van t.v. e.d., belt u dan eens 03438 - 12466.

VEILIG VERMAGEREN ?

Dat kan! Maar dan met de geheel plantaardige Vermageringstabletjes. Kuur voor een maand f 20,—
Tevens uit voorraad leverbaar meer dan 40 kruidenmengsels o.a. Suikerziekte, Te Sterke Vloeiing, Spataderen, Vernauwde Bloedvaten, Vochtafdrijvend, Zenuwen. Kuur voor een maand f 15,—

NIEUW

Behalve de soorten Vermagering, Vochtafdrijvend en Zenuwen, nu ook Hoge Bloeddruk, Rheumatiek en Vernauwde Bloedvaten in tabletvorm verkrijgbaar. Maandkuur f 20,—

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5, 2011 WL Haarlem.
Tel. 023 - 312882, b.g.g. 023 324606. Postgiro 190609.

PLAATS UW FAMILIE-BERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

U bent ook dit jaar weer hartelijk welkom op „De Verrassing”

Pension voor jong en oud. Bungalows en starcaravans.

Zondag eerbiedigend. Bespreek tijdig.

Postbus 302, 1794 ZG, Oosterend-Textel. Tel. 02223-661 of 391



Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

JOHANNUS

Hét elektronische orgel voor klassieke muziek.



OPUS 18

JOHANNUS orgel vanaf f 6.500,-.

Dealer van o.a.: JOHANNES, VISCONT, OMEGAN. Komt u eens geheel vrijblijvend deze orgels beluisteren en bespelen. Ook kunt u de 4-kanalen akoestiek beluisteren.

- * Landelijke service
- * Hoge inruil
- * Franco thuis door heel Nederland
- * Gaarne telefonische afspraak

nie. deij
VIANEN
Orgels

Voorstraat 89
Tel. 03473-76170

ENERLEI SPRAAK-ENERLEI WOORD

In kerkelijk Nederland is een spraakverwarring gekomen. Men verstaat elkaar niet meer door de hoeveelheid bijbelvertalingen. En de stroom vertalingen breidt zich nog steeds uit. Ook de spraakverwarring wordt almaar groter.

U kunt er aan meewerken dat de **STATENVERTALING** onder ons volk bewaard blijft, zodat we weer komen tot **Enerlei spraak - enerlei Woord**.

U kunt b.v. een gift overmaken op giro 1 355 824, penn.m. GBS Veenendaal.

Beter is nog om donateur te worden, minimum contributie f 5,- per jaar.

U ontvangt dan viermaal per jaar het informatieve blad **STANDVASTIG**, dat u volledig op de hoogte houdt van het werk van de Gereformeerde Bijbelstichting.

U hoeft geen postzegel te plakken als u zo adresseert:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT